

De Zoon van Gods liefde

“Hij is het beeld van de onzichtbare God, [de] eerstgeborene van [de] hele schepping, want in Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen. En Hij is vóór alle dingen en alle dingen bestaan samen in Hem. En Hij is het hoofd van het lichaam, de gemeente, Hij die [het] begin is, [de] eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen. Want het behaagde de hele Volheid in Hem te wonen en door Hem alle dingen tot zichzelf te verzoenen, na vrede gemaakt te hebben door het bloed van zijn kruis, <door Hem>, hetzij de dingen op de aarde, hetzij de dingen in de hemelen” (Kol. 1:15-20)

Paulus schreef aan christenen in de stad Kolosse, dat het Gods bedoeling is om door Jezus Christus (Kol. 1:3) “het al tot Zichzelf te verzoenen, vrede makend door het bloed van Zijn kruis” (Kol. 1:20). Het onderwerp van de uiteenzetting van de apostel was de “Zoon van Gods liefde” (Kol. 1:13). Die uitdrukking zou kunnen betekenen: “de Zoon die God liefheeft”. Bij de doop van de Here Jezus en bij Zijn verheerlijking op de berg heeft de Vader immers gezegd: “Deze is Mijn geliefde Zoon, in wie Ik welbehagen heb gevonden” (Matth. 3:17, 17:5). Maar de uitdrukking kan ook betekenen: “de Zoon door wie God Zijn liefde bewijst”. Gezien het slot van Paulus’ betoog (vers 20) ligt die laatste uitleg het meest voor de hand. De apostel zet uiteen wie de Messias is en wat God door Hem tot stand zal brengen.

Beeld van God

In vers 15 zegt Paulus dat de Zoon het “beeld is van de onzichtbare God”. Aan de Korinthiërs had de apostel al geschreven dat de Messias het beeld van God is (2 Kor. 4:4). En in de brief aan de Hebreëën wordt opgemerkt, dat de Zoon “de uitstraling is van Gods heerlijkheid en de afdruk van Zijn wezen” (Hebr. 1:3).

In de oorspronkelijke tekst van vs.15 wordt voor “beeld” het woord *eikoon* gebruikt. Ons woord icoon is hiervan afgeleid. Een beeld is een zichtbare kopie van een origineel: een schilderij of een tekening, een foto of een gravure, een sculptuur of een standbeeld, een stempelafdruk of een

spiegelbeeld. Sommige beelden maken het origineel niet alleen zichtbaar maar ook hoorbaar, zoals film- of televisiebeelden.

Het Bijbelse begrip *eikoon* heeft precies dezelfde betekenis als ons woord "beeld". Toen er aan Jezus een strikvraag werd gesteld over het betalen van belasting, antwoordde Hij met een wedervraag:

"Wat verzoekt u Mij, huichelaars? Toont Mij de belastingmunt. Zij nu brachten Hem een denaar. En Hij zei tot hen: Van wie is dit *beeld* (Gr. *eikoon*) en dit opschrift? Zij zeiden tot Hem: Van de keizer. Toen zei Hij tot hen: Geeft dan aan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is" (Matth. 22:18-21, Mark. 12:15-17, Luk. 20:23-26).

Op de kopse kant van een denaar was het gelaat van de keizer te zien. Daar bevond zich een getrouwe kopie, een "beeld" van Caesar. Zó zag de vorst er uit.

Over beelden die het origineel zowel zichtbaar als hoorbaar maken, wordt in de Bijbel ook gesproken. In het laatste Bijbelboek wordt van "het beest uit de aarde", een valse profeet, gezegd:

"En het misleidt hen die op de aarde wonen, door de tekenen die hem gegeven zijn te doen in de tegenwoordigheid van het beest, en het zegt tot hen die op de aarde wonen, dat zij voor het beest dat de wond van het zwaard had en [weer] leefde, een *beeld* moesten maken. En het werd hem gegeven aan het beeld van het beest adem te geven, opdat het beeld van het beest ook zou *spreken* en maken dat allen die het beeld van het beest niet aanbaden, gedood zouden worden" (Openb. 13:14-15)

Bij dit "beeld" van een vorst die van een dodelijke wond is genezen zou het om een "standbeeld" kunnen gaan, maar ook om een hologram of een beeld op een scherm. Het beeld is niet alleen te zien, maar ook te *horen*. Het kan *spreken* en het stelt vast of men ervoor neerknielt of dit weigert.

Met de uitdrukking "het beeld van de onzichtbare God" geeft Paulus aan dat de Zoon in heel Zijn optreden een volmaakte weerspiegeling is van zijn Vader. De Messias is de "afdruk" (Gr. *charakter*) van Gods wezen (Hebr. 1:3). Wie Hem heeft gezien, heeft de Vader gezien (Joh. 14:9). Uit de

uitdrukkingen “beeld” en “afdruk” blijkt echter ook, dat Zoon en Vader niet *identiek* zijn. Het Beeld van God is niet God zelf, want God is onzichtbaar. Uit het woord “afdruk” blijkt dat de Messias een *kopie* is van een Goddelijk origineel, zoals een afdruk een kopie is van een stempel waarmee de afdruk is gemaakt. Als *menselijke* kopie van de Eeuwige is Christus, na de reiniging van de zonden tot stand gebracht te hebben, gaan zitten aan Gods rechterhand (Hebr. 1:3). Daarom kon Paulus in andere brieven schrijven:

"Voor ons nochtans is er maar **één** God, **de Vader**, uit wie alle dingen zijn en tot wie wij zijn... Maar niet bij allen is die kennis" (1 Kor. 8:6-7)

"Want er is **één God** en ook één middelaar tussen God en mensen, de **mens** Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs voor allen" (1 Tim. 2:5-6)

Uit het woord “beeld” blijkt dat Christus niet in absolute zin God is. Het beeld is een *getrouwe*, maar vanwege zijn zichtbaarheid en zijn menselijke aard *bepaalde*, kopie van de Schepper van hemel en aarde.

“Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is¹, die heeft [Hem] verklaard” (Joh. 1:18)

“De Koning der eeuwen nu, [de] onvergankelijke, onzichtbare, **enige** God, zij eer en heerlijkheid tot in alle eeuwigheid! Amen” (1 Tim. 1:17)

“Ik beveel... dat je dit gebod onbesmet en onberispelijk bewaart tot op de verschijning van onze Heer Jezus Christus, die de gelukkige en **enige** Heerser, de Koning der koningen en Heer der heren op zijn eigen tijd zal vertonen, Hij die alleen onsterfelijkheid heeft, die een ontoegankelijk licht bewoont, die geen mens gezien heeft of zien kan. Hem zij eer en eeuwige kracht! Amen” (1 Tim. 6:13-16)

¹ In Joh.1:18 staat het woord “is” in de tegenwoordige tijd. De Messias “is in de schoot van de Vader” sinds Zijn hemelvaart. Hij “zit” nu aan Gods rechterhand, en Hij “ligt aan” bij Gods tafel (zoals Johannes aanlag naast de Here bij het laatste avondmaal).

God heet in de Bijbel “de Onzienlijke” of “de Onzichtbare” (Hebr. 11:27, 1 Tim.1:17, Kol. 1:15). Niemand heeft Hem ooit gezien (Joh. 1:18), want Hij kan door geen mens gezien worden (1 Tim. 6:16). Wanneer de Messias op Gods tijd komt zal Hij de Ene “vertonen” (1 Tim. 6:15), dat wil zeggen: Hem aan de mensheid tonen. Wanneer Christus verschijnt, zal Hij God zichtbaar maken.

Eerstgeborene

Van Christus zegt Paulus ook, dat Hij de “eerstgeborene is van de hele schepping” (Kol. 1:15). De apostel gebruikt voor “eerstgeborene” het woord *prototokos*. In de Bijbel kan deze uitdrukking verschillende betekenissen hebben. Het kan een aanduiding zijn van het eerste kind in een gezin, de “oudste”, zoals Esau in het huis van Jakob (Gen. 27:32). Maar het kan ook betekenen: de eerste in rang, de “erfgenaam” die mag beschikken over wat vervolgens wordt genoemd (in Kol. 1:15: “de hele schepping”). De erfgenaam of de eerste in rang hoeft niet persé de oudste te zijn. Men kan in de Bijbel als “eerstgeborene” worden *gesteld*, terwijl men niet het eerst geboren is. Van de aan David beloofde zoon, de Messias, wordt in Psalm 89 gezegd:

“Hij zal tot Mij zeggen: Gij zijt mijn Vader,
Mijn God en de rots van mijn heil.
Ja, Ik zal hem tot een eerstgeborene *stellen*,
tot de hoogste van de koningen der aarde” (Ps. 89:27-28)

De Statenvertaling geeft Kol. 1:15 nauwkeuriger weer dan de meeste moderne vertalingen, want die noemt de Messias de “Eerstgeborene aller creatuur” (d.w.z. “van alle schepselen”). In de oorspronkelijke tekst staat *pasees ktiseoos*, en dat betekent inderdaad: “van alle schepselen”.

Wanneer we de titel *prototokos* opvatten als “de oudste”, de eerste in de tijd, dan schreef Paulus dat de Messias werd geschapen als de eerste van Gods werken. De Zoon van God zou dan het schepsel zijn dat het langst bestaat. In de Oudheid werd deze opvatting verkondigd door de ketter Arius. Maar dat is niet de enig mogelijke uitleg van de woorden van Paulus.

Wanneer de apostel zijn uitspraak ontleende aan Ps. 89:28 (wat waarschijnlijk is aangezien hij in zijn brieven dikwijls psalmen citeert), dan betekent de uitdrukking *prototokos* dat de Messias de “erfgenaam” is van alles wat God geschapen heeft. God zal de hele schepping aan Hem

onderwerpen. Zelfs alle machten en krachten die het nu nog voor het zeggen hebben. De Messias is door God als “de hoogste” aangesteld. We kunnen dat lezen op vele plaatsen in de Bijbel. Na Zijn opstanding zei Jezus tegen Zijn discipelen: “Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde” (Matth. 28:18). De Messias is “het hoofd van alle overheid en gezag” (Kol. 2:10).

Volgens Paulus heeft God “de macht van Zijn sterkte” getoond door Christus “uit de doden op te wekken en Hem aan zijn rechterhand te zetten in de hemelse gewesten, boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw” (Efe. 1:20-21)

Volgens Petrus is Jezus Christus momenteel “aan Gods rechterhand, heengegaan naar de hemel, terwijl engelen, machten en krachten Hem onderworpen zijn” (1 Petr. 3:22)

Omdat Hij gehoorzaam is geworden tot de dood, ja tot de kruisdood, “heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam geschonken die boven alle naam is, opdat in de naam van Jezus elke knie zich buigt van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en elke tong belijdt dat Jezus Christus Heer is, tot heerlijkheid van God de Vader” (Fil. 2:9-11).

God heeft de Zoon “gesteld tot erfgenaam van alle dingen” (Hebr. 1:2).

Aangezien Paulus spreekt over “tronen, heerschappijen, overheden en machten” (Kol. 1:16) had hij Psa. 89:28, Matth. 28:18 en Efe. 1:20-21 in gedachten toen hij Kol. 1:15 schreef. “*Prototokos* van alle schepselen” betekent blijkbaar: “de meerdere van elk schepsel”, “de erfgenaam van alle dingen”.

In Hem geschapen

“Want in Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde” merkt de apostel vervolgens op (Kol. 1:16). Deze woorden worden dikwijls uitgelegd alsof hij had geschreven: “*door* Hem zijn alle dingen geschapen”. Men meent dat de Zoon van Gods liefde de Persoon is die het heelal in opdracht van Zijn Vader heeft gemaakt. Maar als Paulus dát had gezegd, dan zou hij de “wet en de profeten” hebben tegengesproken. In de profetie van Jesaja zegt de HERE namelijk:

“Ik ben de HERE, die alles gemaakt heb; die de hemel heb uitgespannen, **Ik alleen**; die de aarde uitgebreid heb door eigen kracht” (Jes. 44:24)

Volgens Gods eigen woorden heeft Hij de hemel en de aarde **alleen** geschapen. Er was niemand die Hem daarbij hielp of die Hij als tussenpersoon gebruikte.

Uit het voegwoord “want” blijkt dat wat Paulus in Kol. 1:16 zegt, een verklaring is van het voorafgaande. In vers 15 staat dat de Messias “het Beeld is van de onzichtbare God”. “In Hem zijn alle dingen geschapen” betekent dus, dat alle dingen geschapen zijn in het Beeld van de onzichtbare God. Bij het scheppen functioneerde dat Beeld als richtlijn.

Toen Mozes eens opdracht kreeg om de tabernakel te maken, werd er tegen hem gezegd:

“Zie erop toe... dat u alles maakt naar het voorbeeld, dat u op de berg getoond is” (Hebr. 8:5, vgl. Exod. 25:40)

Mozes had op de berg een “maquette” van de tabernakel gezien en hij moest het aardse heiligdom precies zó bouwen als hem in dat voorbeeld was getoond. En in het boek Genesis lezen we:

“God schiep de mens naar zijn beeld; naar Gods beeld schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen” (Gen. 1:27)

“... naar het beeld Gods heeft Hij de mens gemaakt” (Gen. 9:6)

Blijkbaar gebruikte de HERE, toen Hij wezens schiep die over verstand beschikten en die bestemd waren om over hun medeschepselen te heersen (“heerschappijen, overheden en machten”), Zijn eigen Beeld als richtlijn (Kol. 1:16). Van de uitdrukking “alle dingen” geeft Paulus namelijk de volgende uitleg: “de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten”. Wezens die opdracht hebben om over hun medeschepselen te regeren zijn “in het beeld van de onzichtbare God” geschapen. Uit de bijzin: “alle dingen zijn door (Gr. *dia*) Hem en tot (Gr. *eis*) Hem geschapen”, kunnen we niet afleiden dat de Zoon alle dingen geschapen heeft, want dat zou strijden met Gods openbaring in Jes. 44:24.

Het Griekse voorzetsel *dia* kan volgens het lexicon van Strong “door” betekenen maar ook: “vanwege” of “ten behoeve van”. We zouden de bijzin dus ook als volgt kunnen vertalen: “Alle dingen zijn vanwege Hem en tot Hem geschapen”. De Messias is immers de Erfgenaam van ieder schepsel (Kol. 1:15). Voor Hem is de hele schepping bestemd.

Mensen vallen onder het kopje “heerschappijen, overheden en machten”, want toen het eerste mensenpaar geschapen werd zei God tegen hen:

“Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en *onderwerpt* haar, *heerst* over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt” (Gen. 1:28)

Hemelwezens worden in de Bijbel “zonen Gods” genoemd, omdat ze zich niet voortplanten maar rechtstreeks door Gods scheppend woord zijn ontstaan (Gen. 6:2, 6:4; Job 1:6, 2:1, 38:7). Ze vertonen overeenkomst met DE zoon, die het Beeld van de onzichtbare God is. Zulke wezens heersen over het mensdom (Dan. 10:13). Onder hun invloed ontwikkelen de volken bepaalde godsdienstige denkbeelden (2 Tim. 4:1-2) en uiteenlopende ideologieën (Efe. 2:2, 6:11-12). Heersers in de lucht misleiden de mensheid, en zijn God en mensen vijandig gezind. Toch is ieder schepsel dat over medeschepselen heerst naar Gods Beeld geschapen, en het is ertoe bestemd om de Zoon te gaan gehoorzamen (Fil. 2:10-11). Ook al is het nu nog van God vervreemd en vijandig.

In de oorspronkelijke tekst van Kol. 1:16 ontbreekt het woord “dingen”. Voor “alle dingen” gebruikt Paulus de uitdrukking *ta panta*, wat “de allen” betekent. Een steen is niet in Gods beeld geschapen, maar een mens of een engel is dat wel.

Vóór alle dingen

“En Hij is vóór alle dingen” merkt Paulus vervolgens op. Velen hebben daaruit afgeleid, dat de Zoon van God er vóór de schepping al was. De kerkvader Athanasius beweerde, dat de Zoon “ongeschapen” is, “onmetelijk”, “eeuwig”, “almachtig”, “uit de zelfstandigheid van de Vader vóór alle tijden gegeneerd”. En in de geloofsbelijdenis van Nicéa wordt gesteld dat de Zoon is “geboren uit de Vader vóór alle eeuwen: God uit God,

Licht uit Licht, waarachtig God uit waarachtig God, geboren niet gemaakt, van hetzelfde Wezen met de Vader”.

De Bijbelschrijvers waren echter geen Grieken, maar Hebreëen. Zij trokken zulke conclusies niet. En in Kol. 1:17 staat niet, dat de Zoon er vóór alle dingen *was*, maar dat Hij vóór alle dingen *is*, met andere woorden: dat Hij belangrijker (of aanzienlijker) is dan al het overige. De uitdrukking *pro pantoon* (“vóór alles”) vinden we behalve in Kol. 1:17 ook in Jak. 5:12 (“Vóór alles echter, mijn broeders, zweert niet...”) en 1 Petr. 4:8 (“Vóór alles, hebt vurige liefde tot elkaar...”). “Voor alles” betekent in de Bijbel niet: “eerder dan alles”, maar: “belangrijker dan alles”.

Dat de Zoon van God vóór de schepping al bestond, wordt in de Bijbel ontkend. Want de engel Gabriël heeft tegen Maria gezegd:

“Heilige geest zal over u komen en kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal dat Heilige, dat geboren zal worden, Gods Zoon worden genoemd” (Luk. 1:35)

Gods Zoon was er volgens de engel pas nadat Hij in Bethlehem was geboren. Zelfs indien we het Griekse woord *pro* in Kol. 1:17 niet opvatten als een aanduiding van rang, maar als een tijdsaanduiding, zijn de woorden van Paulus en de woorden van de engel niet met elkaar in tegenspraak. Wanneer er in de Bijbel wordt gezegd dat iemand er “vóór alle dingen was”, dan kan dat betekenen dat die persoon bestond in het plan of voornemen van God. De Messias is volgens de apostel Petrus “voorgekend vóór de grondlegging van de wereld”, maar pas “in het laatst van de tijden geopenbaard” (1 Petr. 1:20). Hij was er al voordat de wereld was: in het raadsbesluit en de kennis van zijn Vader. Als levend mens verscheen Hij pas “in de volheid des tijds” (Gal. 4:4-5). Omdat er bij God nooit iets mis gaat, zijn al Zijn werken “van de grondlegging der wereld af volbracht” (Hebr. 4:3).

De apostel Paulus kon schrijven dat aan gelovigen “genade is gegeven in Christus Jezus vóór de tijden van de eeuwen”. Maar die genade werd pas geopenbaard toen Jezus onvergankelijk leven aan het licht bracht door uit de doden op te staan (2 Tim. 1:9-10). Het koninkrijk van God waarin bepaalde volken na het oordeel van de Messias een erfdeel zullen ontvangen, is voor hen bereid “van de grondlegging van de wereld af” (Matth. 25:34). In het

plan van de Schepper was het toen al gereed. Maar in de aardse werkelijkheid is het er nog steeds niet.

De Zoon van Gods liefde, het Beeld van de Onzienlijke, was vóór alle dingen: in het plan en het voornemen van die Ene. Heel de schepping werd met het oog op Hem ingericht. God had zich toen Hij begon te scheppen al voorgenomen om “alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder één hoofd samen te brengen, in Christus”. Deze “verborgenheid van Gods wil” is via de apostel Paulus aan ons geopenbaard, maar deze bedoeling van de Schepper zal pas “in de huishouding van de volheid der tijden” werkelijkheid worden (Efe. 1:9-10).

In de uitdrukking *pro pantoon* heeft het voorzetsel *pro* echter niet betrekking op een tijdstip, maar op een positie. De “Zoon van Gods liefde” komt vóór alle schepselen; Hij staat boven hen.

Alle dingen samen in Hem

“En alle dingen bestaan samen in Hem” merkt Paulus vervolgens op. Velen leiden hieruit af dat Christus de Instandhouder is van alle dingen. Kol. 1:17 zou dan in tegenspraak zijn met Hebr. 1:3, want in de oorspronkelijke tekst van dat vers staat, dat de Zoon “de uitstraling is van de heerlijkheid en de afdruk van het wezen van Hem die alle dingen draagt door het woord van zijn kracht”, dat wil zeggen: van de Vader.

Het werkwoord *sunistemi*, dat in Kol. 1:17 als “samen bestaan” is vertaald, betekent letterlijk: “samen plaatsen”. De hele schepping met al haar onderlinge verbanden is geordend met het oog op de Zoon die alles zal beërven. In de oorspronkelijke Griekse tekst van Hebr. 1:2 staat dat God “door Hem de eeuwen maakt”. Tijdens de beide toekomstige eeuwen (*eonen*, of wereltijdperken) zal de Zoon de wereld besturen. De geschiedenis zal uitlopen op het koningschap van de Messias. De Messias werd “in de volheid van de tijd” gezonden, door Hem uit een vrouw geboren te doen worden (Gal. 4:4). Wanneer Hij het koningschap aanvaardt zal Hij aan de mensheid worden geopenbaard volgens de “onthulling” die God Hem heeft gegeven (Openb. 1:1).

“Alle dingen bestaan samen in Hem” betekent niet, dat de Zoon de Vader van zijn plaats heeft verdrongen. De Vader blijft de “Majesteit in de hoge, die

alle dingen draagt door het woord van Zijn kracht" (Hebr. 1:3). Hij ordent de hele schepping met de bedoeling om dat sieraad (Gr. *kosmos*) uiteindelijk aan zijn Zoon te gaan geven (Hebr. 1:2, Ps. 8:5-7).

Hoofd van het Lichaam

"En Hij is het Hoofd van het Lichaam, de gemeente" voegt Paulus aan zijn lange lofzang toe. Ook binnen de gemeente, de wereldwijde en de eeuwen omspannende gemeenschap van mensen die in Christus geloven, neemt de Zoon van Gods liefde de eerste plaats in. Over Hoofd en Lichaam wordt vooral in de brief aan de Efeziërs onderricht gegeven. Paulus schrijft er over de Messias:

"En Hij [d.i. God] heeft... Hem als hoofd over alles gegeven aan de gemeente die zijn lichaam is, de volheid van Hem die alles in allen vervult" (Efe. 1:22-23)

"[Wie] de waarheid vasthouden in liefde [mogen] in alles opgroeien tot Hem die het hoofd is, Christus, uit Wie het hele lichaam, samengevoegd en verbonden door elk gewricht dat de ondersteuning [verleent] naar [de] werking die elk deel is toegemeten, de groei van het lichaam bewerkt tot opbouw van zichzelf in liefde" (Efe. 4:15-16)

"[De] man is [het] hoofd van de vrouw, evenals ook Christus [het] hoofd is van de gemeente, Hij is [de] Behouder van het lichaam" (Efe. 5:23)

Het Hoofd bestuurt het lichaam, en het lichaam is de aanvulling van het Hoofd. Zonder lichaam is het Hoofd niet compleet (Efe. 1:21-23). Het Hoofd is de bron van voedsel voor het lichaam, uit Hem ontvangt het lichaam wat het nodig heeft om te groeien (Efe. 4:15-16, vgl. Kol. 2:19). Het hoofd is de Behouder (of Redder) van het Lichaam (Efe. 5:23). Het lichaam is het "vlees" (of het "vlees en het gebeente") van het hoofd (Efe. 5:30): hoofd en lichaam vormen een onverbrekelijke eenheid. Wanneer gelovigen zijn opgestaan uit de doden zal deze volmaakte eenheid van Hoofd en lichaam zichtbaar worden, dan zullen de gelovigen "altijd met de Heer zijn" (1 Thess. 4:17). Ze zullen vanaf dat moment gezamenlijk optreden ten behoeve van de overige schepselen.

Begin

“Hij die [het] begin is, [de] eerstgeborene uit de doden” laat Paulus hierop volgen. Zowel het Griekse woord *archee* (dat met “begin” is vertaald) als het woord *prototokos* (dat met “eerstgeborene” is weergegeven) kunnen verschillende betekenissen hebben. Het woord “eerste” kan “oorsprong” of “begin” betekenen (eerste in de tijd), maar ook: “overheid” (eerste in rang). En *prototokos* kan “de eerstgeborene” betekenen (het oudste kind in een gezin), maar ook: de “hoogst geplaatste”, de erfgenaam.

In Kol. 1:18 geven beide betekenissen van het woord *archee* een goede zin. Christus is het *begin* van de opstanding, aangezien Hij als eerste met een onvergankelijk leven uit de doden is opgestaan (1 Kor. 15:20-23, 2 Tim. 1:10). Maar Hij is ook de *Heer* van de doden, aangezien Hij alle doden eens uit hun slaap zal wekken (Rom. 14:8-9, Joh. 5:25-29).

Paulus sluit zijn lofrede op de Messias af met de bijzin: “opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen”. In de oorspronkelijke tekst staat hier: “opdat Hij zou worden in alles de eerste”. Het woord dat de apostel daarbij voor “eerste” gebruikt (Gr. *proteuoo*) betekent niet: de eerste in de tijd, maar: “de superieur”, of “de voornaamste”.

Gods einddoel

Aan het slot van zijn betoog vermeldt Paulus waarom God zijn Zoon in alles de eerste plaats heeft gegeven en wat Hij via de Zoon van Zijn liefde zal bereiken.

“Want het behaagde de hele Volheid in Hem te wonen en door Hem alle dingen tot zichzelf te verzoenen” (Kol. 1:19-20)

Het doel dat God via de Zoon van zijn liefde zal bereiken is “het verzoenen van alle dingen met zichzelf”. Bij dit voornemen van de Schepper kunnen een aantal kanttekeningen worden gemaakt:

a. De volheid die in de Zoon woning heeft gemaakt is de volheid van de Godheid. Want in het vervolg van zijn brief merkt Paulus op:

“... in Hem woont de hele volheid van de Godheid lichamenlijk” (Kol. 2:9)

“De hele volheid” wordt in deze tekst bepaald door de toevoeging: “van de Godheid” en wordt beperkt door het bijvoeglijk naamwoord “lichamelijk”. God is onzienlijk en alomtegenwoordig, maar de Zoon van God is een *mens* (1 Tim. 2:5). Hij bezit een lichaam dat kan worden gezien, en dat lichaam bevindt zich op één bepaalde plaats. Het woord “lichamelijk” geeft daarom een beperking aan. Maar Christus bezit alle eigenschappen van God die een mens kan weerspiegelen. Alles wat van God voor mensen kenbaar is, is belichaamd in Hem. De hele volheid van Godheid woont in de mens Christus Jezus. Al de schatten van wijsheid en kennis zijn in Hem verborgen (Kol. 2:3).

b. Het woord “dingen” ontbreekt in de oorspronkelijke tekst. Gezien het voorafgaande bedoelde Paulus met “dingen” niet: levenloze voorwerpen (zoals stenen, bergen of rivieren), maar: schepselen die over verstand beschikken en die vijandig tegenover hun Maker staan. De apostel sprak over “tronen, heerschappijen, overheden en machten in de hemelen en op de aarde”, dat wil zeggen: over engelen en mensen (Kol. 1:16,20).

c. Het Griekse werkwoord dat Paulus voor “verzoenen” gebruikt (*apokatallassoo*) betekent: opheffing van vervreemding en vijandschap. Want tegen gelovigen wordt in het volgende vers gezegd: “En u, die [er] vroeger vreemd [aan] was en vijandig gezind door uw boze werken, heeft Hij echter nu verzoend” (Kol. 1:21-22). Gelovigen staan niet langer vijandig ten opzichte van God. God is voor hen geen vreemde meer. Zij zijn door Christus verzoend met hun Maker. Maar ongelovige mensen en talloze wezens in de onzienlijke wereld kennen God nog niet en verzetten zich tegen Hem (Efe. 2:1-3, 4:17-19, 6:12).

d. Het voorzetsel *apo* (“af”) in *apokatallassoo* geeft aan dat buitenstaanders niet alleen vijandschap koesteren ten opzichte van de Schepper, maar ook ten opzichte van *elkaar*. Door hen met God te “verzoenen” wordt ook hun *onderlinge* vijandschap en vervreemding opgeheven (Efe. 2:11-22).

e. De Bijbel kondigt aan dat door het bloed van het kruis “alle dingen” met God zullen worden verzoend (Kol.1:20, Efe. 1:10), maar in de Bijbel staat nergens dat God door het kruis met de wereld werd verzoend. De wereld staat vijandig tegenover haar Maker, maar de Schepper koestert geen vijandschap ten opzichte van Zijn schepping. Hij is “de gelukkige God” (1 Tim. 1:11, 6:15), want Hij weet dat alle vijandschap uiteindelijk volkomen zal

verdwijnen. Hij laat schepselen van zich afdwalen om hen uiteindelijk met een onverbreekelijke band aan zich te kunnen binden (Rom. 11:32, 1 Kor. 15:28). Hij oordeelt en richt, maar is daarbij niet uit op de ondergang maar op de vervolmaking van wat Hij geschapen heeft. Hij heeft geen behagen in de dood van de goddeloze², maar in diens bekering en leven (Ezech. 18:23).

f. In Bijbelvertalingen wordt de indruk gewekt dat de verzoening van alle dingen al heeft plaatsgevonden, want daarin is Kol.1:20 als volgt weergegeven: “na vrede gemaakt *te hebben* door het bloed van zijn kruis”. Maar in werkelijkheid is Gods doel nog lang niet bereikt. Zolang er nog iemand vreemd en vijandig ten opzichte van de Schepper staat, zijn “alle dingen” nog niet met God verzoend. Op dit moment zijn alleen gelovigen nog maar verzoend (Kol. 1:22-23). “Vrede maken” staat in de oorspronkelijke Griekse tekst in de *aoristus*. God maakt vrede door het bloed van het kruis (ongeacht wanneer). Bij gelovigen is die vrede al tot stand gebracht. Bij de overige schepselen zal dit nog gaan gebeuren.

g. De verzoening die God door de Zoon van zijn liefde bewerkt betreft niet alleen mensen maar ook overheden en machten in de onzichtbare wereld. Want volgens Paulus zullen alle dingen met God worden verzoend, “hetzij de dingen op de aarde, hetzij de dingen in de hemelen”. Niet alleen de aardbewoners, ook de hemelwezens zijn in Gods plan begrepen (Efe. 1:10).

Vrede maken

De bijzin dat God “vrede maakt door het bloed van zijn kruis” (Kol. 1:20) wordt dikwijls uit het tekstverband gelicht. Op grond van deze tekst wordt dan beweerd, dat God Zijn eigen toorn tot bedaren heeft gebracht door in plaats van zondaren Zijn onschuldige Zoon te straffen.

Uit het tekstverband (Kol. 1:21) blijkt echter, dat God schepselen die van Hem vervreemd zijn en die vijandig tegenover Hem staan, in vrienden verandert door het bloed van het kruis. Door dat bloed ontstaat er bij *hen* “vrede”, dat wil zeggen: harmonie, heelheid en eenheid. De vreemden worden vertrouwelingen, de vijanden vrienden. Aan de Romeinen schreef Paulus:

² Noch de eerste, noch de tweede dood.

“Want toen wij nog krachteloos waren, is Christus te rechter tijd voor goddelozen gestorven. Want ternauwernood zal iemand voor een rechtvaardige sterven; immers, voor de goede heeft misschien iemand nog wel de moed te sterven. Maar God bevestigt zijn liefde tot ons [hierin], dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren” (Rom. 5:6-8).

In het gereformeerd avondmaalsformulier staat, dat “de toorn van God tegen de zonde zó groot is, dat Hij die niet ongestraft wilde laten, maar de straf ervoor door de bittere en smadelijke kruisdood heeft voltrokken aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus”. Volgens de Bijbel was het kruis echter geen uiting van Gods “toorn tegen de zonde”, maar een bewijs van Gods liefde voor zondaren (Rom. 5:8). Die liefde is zó groot, dat Hij bereid was om in de persoon van Christus voor hen te sterven. Ook Johannes spreekt anders over het kruis dan het avondmaalsformulier:

“Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij Zijn leven voor ons heeft afgelegd” (1 Joh. 3:16).

Aan het kruis legde de Zoon van God Zijn leven af om ons Gods *liefde* te doen kennen. Hij deed dat voor ons, die “goddelozen” (Rom. 5:6) en “zondaars” (Rom. 5:8) waren, die van God waren vervreemd (Kol. 1:21) en die vijandig tegenover Hem stonden (Kol. 1:21), die “dood waren in overtredingen en zonden” (Efe. 2:1).

Wanneer we vijandig tegenover iemand staan, maar onze vermeende vijand blijkt in een situatie van gevaar bereid te zijn om zijn eigen leven voor ons in te zetten, dan kunnen we onze vijandschap onmogelijk handhaven. We moeten dan wel erkennen dat we ons in de ander hadden vergist. Hij haat ons niet, maar heeft ons welzijn op het oog! Zó handelde God aan het kruis, Hij toonde ons Zijn liefde.

“Hierin is de liefde: niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden als zoenoffer voor onze zonden” (1 Joh. 4:10).

“Zoenoffer voor onze zonden” betekent niet, dat God een offer nodig had om ons de zonden te kunnen vergeven, maar dat Hij een offer bracht om

onze vijandschap, die zich uit in daden van opstandigheid, op te heffen. God zond het offer niet om zichzelf te veranderen maar om *ons* te veranderen.

Wanneer wij de vijandschap van een medemens hebben opgewekt, dan kunnen we het besluit nemen om die persoon een geschenk te sturen. We hopen hem daarmee te laten inzien dat het niet onze bedoeling was om hem te kwetsen. Zo handelde Jakob tegenover zijn broer Esau (Gen. 32:13-21). Hij zond een geschenk om zijn broer gunstig te stemmen. Zo'n geschenk is een *hilasmos* (een "zoenoffer" of "zoenmiddel"). Niet de toornige partij stuurt het geschenk, maar de persoon die andermans vijandschap in vriendschap wil veranderen. Zo zond God zijn Zoon: omdat Hij liefde koestert voor Zijn vijanden. Hij zal ook het volk Israël door de dood van Zijn Zoon van haar afkerigheid genezen (vgl. Hos. 14:5). De bewering dat God aan het kruis over de zonde toornde, is een frontale aanval op deze Bijbelse waarheid.

Paulus schreef aan de gemeente van Korinthe:

"Want de liefde van Christus dringt ons, daar wij tot dit oordeel zijn gekomen, dat Eén voor allen gestorven is; dus zijn zij allen gestorven. En Hij is voor allen gestorven, opdat zij die leven niet meer voor zichzelf leven, maar voor Hem die voor hen is gestorven en opgewekt... En alles is uit God, die ons met zichzelf heeft verzoend door Christus en ons de bediening van de verzoening heeft gegeven, namelijk dat God in Christus de wereld met zichzelf verzoenende was, terwijl Hij hun overtredingen hun niet toerekende en in ons het woord van de verzoening legde. Wij zijn dan gezanten voor Christus, terwijl God als [het ware] door ons maant. Wij bidden voor Christus: Laat u met God verzoenen" (2 Kor. 5:14-15,18-20)

Volgens de overlevering toornde God aan het kruis over de zonde, maar de Bijbel zegt juist, dat Hij daar de mensen "hun overtredingen *niet* toerekende" en "de wereld met zichzelf verzoenende was"!(2 Kor. 5:19).

Samenvatting

1. In Kol. 1:15-20 spreekt Paulus niet over het vóórbestaan (de pre-existentie) van de Messias, maar over Zijn voorrang, of superioriteit. Hij neemt "de eerste plaats in", zowel in de schepping als in de Gemeente. De

uitdrukkingen *prototokos* (“eerstgeborene”) en *pro pantoon* (“vóór alles”) geven dit aan.

2. Omdat de Messias “het Beeld van de onzichtbare God” is, is Hij een volmaakte weerspiegeling van God in mensengedaante. Uit deze titel blijkt echter ook, dat Christus en God niet identiek zijn. God is onzichtbaar en alomtegenwoordig, maar de Messias is zichtbaar en “lichamelijk” (Kol. 2:9), dat wil zeggen: in ruimtelijke zin beperkt.

3. Paulus schreef niet dat de Zoon alle dingen heeft geschapen, maar dat alle dingen “in het Beeld van de onzichtbare God zijn geschapen” (Kol. 1:16, zie Gen. 1:27 en 9:6). Ieder schepsel dat over verstand beschikt, is gemaakt naar het voorbeeld van de Zoon. Zulke schepselen zijn bovendien ten behoeve van Hem en met het oog op Hem ontstaan (Kol. 1:16).

4. Zowel mensen als engelen zijn in Gods beeld geschapen. Elk wezen dat naar de onderwijzing van God kan luisteren en over bepaalde medeschepselen mag regeren, lijkt op het Beeld van God. Zulke wezens worden in het Oude Testament “goden” genoemd (Ps. 82:6, Joh. 10:34-36). Paulus duidt hen aan als “tronen, heerschappijen, overheden en machten” (Kol. 1:16).

5. Dat alle dingen “samen bestaan in Hem” (Kol. 1:17) betekent niet dat de schepping vanaf het begin door de Zoon in stand is gehouden. De hele schepping en ook de hele wereldgeschiedenis zijn door de Schepper geordend met het oog op de Zoon van zijn liefde die alles zal beërven (vgl. de Griekse tekst van Hebr. 1:2).

6. God heeft zijn Zoon deze hoge positie gegeven omdat Hij via Hem “de allen” tot zichzelf zal verzoenen (Kol. 1:20). Elke vervreemding en vijandschap die er in de schepping bestaat (zowel tussen de schepselen onderling als tussen de schepselen en hun Schepper) zal worden opgeheven (Kol. 1:21). Er zal “vrede” worden gemaakt (Kol. 1:20). Gelovigen zijn nu al met God verzoend (Kol. 1:22). Op de dag van Christus zullen ze “heilig, onberispelijk en onstraffelijk” zijn (Kol. 1:22).

7. Niet alleen de vijandige mensen, maar ook de vijandige wezens in de hemelse gewesten zullen door de “Zoon van Gods liefde” tot God worden

verzoend. Verzoening betreft “de allen” (*ta panta*), of ze zich nu op de aarde of in de hemelen bevinden (vs.20).

8. Verzoening komt tot stand door “het bloed van Zijn kruis”. Door in de Zoom van Zijn liefde voor ieder vijandig schepsel te sterven liet God zien dat Hij Zijn schepping liefheeft. Het besef dat de Schepper geen vijand maar een liefhebbende Vader is zal eens bij allen ontstaan. Elke knie zal zich buigen en elke tong zal belijden dat Jezus Heer is, tot eer van God, de Vader (Fil. 2:9-11).

* * * * *